

Това съзнание е душата на кооперацията. Може кооперацията да има събрани голѣми капитали. Може да има най-богати и разнообразни стоки. Може да дава голѣми печалби. Нѣма ли съзнание, нѣма ли душа, не е кооперация.

Съзнателниятъ членъ не отива слѣпешката въ това сдружение за изгоди, за ламтежъ къмъ печалби. Той съзчава, че участвува въ изграждането на едно общо дѣло, въ което е и господаръ и служащъ. Той бди надъ това дѣло. Той му е вѣренъ. Живѣе за него, осмисля живота си чрезъ него.

Той знае, че потрѣбителната кооперация като търговско дѣло има за цель да ги избави отъ експлоатация, да ги запази отъ изама, но надъ всичко това стои главната цель на кооперацията: **да възпита, да преобрази душитѣ, да създаде хора за новъ животъ, новъ свѣтъ.** Преди всичко кооперацията е училище, па тогава е търговско дюкянче. Тя е не тлъсто предприятие, а новъ стопански редъ. Не благодетелствуване на роба отъ капитала, а създаване на съзнателни господари.

Съзнателниятъ кооператоръ е преданъ на своето сдружение. Той отдѣля нѣколко часа отъ почивката си, за да участвува въ общата работа. Той схваща при-

мамкитѣ, които частниятъ търговецъ му подхвърля, било съ понижена цена, било съ подарѣци, за да го отклони отъ кооперативния дюкянъ. И той предпочита, когато му се наложи, да плати малко по-скъпо, но да купува отъ своя дюкянъ. Защото знае, че е не само купувачъ, но и господаръ.

Той знае, че разликата между покупната и продажната цена на стоката, която разлика за частния търговецъ е печалба, за него е надвнесена сума, която ще му бждѣ възвѣрната.

Споменахъ по-горе, че една часть отъ дохода (печалбата) се изразходва за **просвѣта** на членоветѣ.

Ето едно важно условие, което твърде малко се застъпва у насъ. Едно условие, ясно съзнато преди повече отъ 80 години отъ рочдалскитѣ кооператори и съ удивителна упоритостъ приложено на дѣло. Съзнато бѣ отъ проститѣ, беднитѣ, скромнитѣ, ала съ бистъръ умъ фанатични рочдалски идеалисти, наречени бащи на потрѣбителната кооперация. Съзнато бѣ, че пжтѣтъ на истинската кооперация минава презъ портитѣ на училището, читалището, библиотекитѣ, курсовѣтѣ, сказкитѣ.

Ще съзнаемъ и ние това, иначе нашата потрѣбителна кооперация ще се изроди въ една обикновена бакалничка. Колкото по-рано го съзнаемъ, толкова по-добре.